

KANNADIK TRÉGLONOU

Eul Levrik peb Miz, da zele'her en ti

AN ALSACE-LORRAINE

Gouzout a rit er zizun ziveza euz bet kalz kaoz er Gambr hag er c'hazetennou euz an Alsace-Lorraine. Perak 'ta? Setu aman perak. Evel ma c'houezit oll, ar c'horgnad douar-ze a ioa ouz ar Frans araok ar brezel 1870. Neuze e ouemp flastret gant ar Pruss, ha Guillo-Koz a dennas diganeomp an teir departamant-ze.

Er blavez 1918, p'hon deuz gellet, gant sikour kalz broiou all, rei lam d'ar bochet, e c'hellit kredi hon deuz kemeret trum en dro hon teir departamant eat gant an Allmagn er blavez 1870.

An Alasianet, koulz lavaret oll, a ioa fog bras enno o tont adarre da veza fransizien.

Eun dra goulskoude a enkreze kalz anezho: abaoue ar voterez, er blavez 1878 a gav d'in, ar Frans a ioa kouezet neat etre daouarn ar franmassonet. Er blavez 1881 ha da c'houde, ar C'houarnamant a vann an oll Freret ha Seurezet euz ar skoliou, e tennont ar c'broaziou euz ar skoliou, euz an tribunalou, euz an hospitaliou, e tifennont lavaret ar bater, kaozeal euz an Aotrou Doue er skoliou.

Neuze ar fransizien kristen, evit miret na iafe ho bugale da ziaoulou, a zao skoliou kristen.

Petra ra ar C'houarnamant? Banna a ra, ne ket hebken euz ho skoliou, mes euz ar vro, Relijiuzet, Freret ha Seurezet. Ar re anezho a jom da ober skol er skoliou kristen a rank lezel a gostez ho gujskamant a Frer pe Leanez, lezel a gostez ho hano a Relijius, Frer, a Leanez, ho henvel a ranker dre ho hano a famill. — Setu aze e pe stad en deuz lakeat ar franmassonet ar Frans.

Hogen, an Allmagn, protestant goulskoude, en doa lezet ar Relijiuzet, ar Freret, ar Seurezet da ober skol en Alsace-Lorraine. Nan hebken ho leze da ober skol, mes paea a rea anezho evel ma oant paet gant ar Frans araok ar bloaz 1870. Dre-ze, pa ouent staget a nevez ouz ar Frans er blavez 1918, an Alasianet a lavaras: « Kountant bras a dra zur omp da veza adarre fransizien, mes ne fell ket deomp avad e ve laisizet hor skoliou, evel m'ho peuz great e Frans. Prometti a rankit deomp e lezoc'h ar groaz er skoliou, e lezoc'h ar Freret, ar Seurezet ganeomp da ober skol. » Hag ar C'houarnamant a lavaras abenn pemp guech: « Ia, ia, bezit dizoursi, ne vezo ket « touchet » ouz ho skoliou. Ar Freret, Seurezet, a vezo lezet ganeoc'h da ober skol. »

Mes goude ar voterez er blavez 1924, ar Franmassoun Herriot a c'hellias mont e penn ar C'houarnamant, ha raktal e lavaras: « An Alsace-Lorraine a vezo renet ive hervez al lezennou laik, ha dre-ze ho skoliou a vezo laisizet. » Ar re-ma a skrijas o klevet petra a ioa sonj da ober dezho. Setu perak kalz euz an Alasianet a zo en em glevet evit difen ar relijion, evit difen ho skoliou, ha setu aman ho diviz: « Ni a gar ar Frans, ha ne c'houlennomp ket beza distaget diouthi. Mes biken ne bermettimp e ve laisizet hor skoliou! » Setu petra c'houlennont, ha netra ken. Dre-ze ma zeuz trouz en Alsace n'euz den kaoz nemed hor franmassonet.

KELEIER AR BARREZ

Ar goanv zo iud ha fall meurbed evit ar besketerien. Abaoue pe-der zizun n'ho deuz ket gellet mont d'an aod kazi dervez na nosvez ebet. Paotred ar meilli koz a red vardro ar C'hantel ha Portsall, mes ne c'hellont kregi e lost hini, dastumet int oll gant paotred Conq.

Petra benag ma chom ien an amzer n'hon deuz ket, dre c'hras Doue kalz a re glanv.

— Da c'houel ar Chandelour e oa bet reunion Bugale Mari. Marie-Anne ha Louise Guiziu euz Kerc'had a oue resevet el loden genta euz ar Vreurie (approbanistes). Dalc'hit krog mad e dourn ar Vere'hez.

— Da zul ar Septuagesime an Aot. Persoun a reaz er Patronaj eur gonferans var an Alsace-Lorraine d'ar 7 paotr iaouank en doa galvet d'he zelaou (Cercle d'études). An dro genta unan euz ar baotred iaouank a rei ar gaozeaden.

Zo bet e permission: Fr. Stephan, Fr. Surlapierre, Eugène Uguen, bourk. Jean Miry, Kerantour. Fr. Le Goff, Pors-Egras. Heman a ia breman da Toulon, er veterantet. Kredi a reomp beza guelet c'hoaz eur c'holier glaz pe daou, mes n'int ket bet guelet er Gader-G.

PLOUGUERNE. — An aotrou NICOLAS

An Aot. Nicolas, ginidik euz Plouguerne zo bet enterret er barrez-se d'ar 16 a viz c'huevrer. Er memez dervez e oamp beleget, ha dirguener e pedemp evitha e iliz Plouguerne gant he gerent ha mignoned deuet d'ar servich bras.

N'euz c'hoaz nemed eun neubeud miziou an Aot. Nicolas a ioa Persoun e parrez kaer Goulven. Met allaz! skoet e oa gant eur c'hlenved diremed.

Kenavo, mignon ha kenveur ker, kenavo ar baradoz.

EUREUJOU

D'ar 5 a viz c'huevrer, da 10 h., hor mignon Jean-François Lotrian ha Marie-Jeanne Laurans, euz Prat-Paul, zo bet eureujet e Plouguerne. Ar veleien, dre ma zeuz neubeud anezho breman, a vez aliez dalc'het gant labour ho farrezioù. Evelse an Aot. Grall, persoun Plouzeniel, an Aot. Kerebel, persoun Poullaouen, na zoken Aot. Persoun Treglonou n'ho doa ket gellet mont d'an eured kaer-ze.

Mes klevet hon deuz oa eun dudi guelet ar Plac'h nevez hag Angèle Nicolas ar Plac'h enor gant ho guiskamant guen hag ho c'horneten brodet. An dud nevez ho doa kommunit da ofern ho eured. Petra zo kaeroc'h? Varnezho, ha var Fr. Manac'h ha Marie-Anne Pellen, Louis Ronvel ha Jeanne Manac'h eureujet er memez amzer e c'houlennomp bennoz ar Famill zantel.

LANNILIS. — Eun darvoud

D'ar 15 euz ar miz diveza hor c'hamalad Fr. Tromelin, euz milin Pont-Bras, hag he vevel Yves Conq, euz Troubirou-Lannilis, a deue varzu ar gear gant ar c'hamion bras. Edont d'em dost d'ar gear pa vouzas binvach ar rener (la direction). Ar c'har-tan a dardas... ha gar ar mevel a oue paket ha... flastret! etre ar c'hamion hag eur vezen! N'e meuz ket izom da lavaret deoc'h eo Yves Conq eur paot iaouank 25 vloaz euz an dibab. Ar pezh zo aman warlec'h hen diskouezo freaz deoc'h.

Goude m'en doa kollet he c'har e oue klevet ho lavaret ar gomz madelezes-man: « Eüruzamant da vihana ganen-me eo en

em gavet ar gual-heur. Ma vije bet erruet gant va mestr e vije bet kalz goasoc'h abalamour d'he bried, d'he vugaligou ha d'he aferiou! » Piou ne deu ket an dour en he zaoulagad o klevet komzou ken karantezus?

Kourach, mignon ker! ha ra blijo gant Doue rei deoc'h breman muioc'h a nerz en hoc'h izil kleiz.

Eul lizer euz Pl.

Kannadik ker, an hini en deuz ho lennet gant kement a blijadur n'ema mui en hon touez. Sur oun, e guirionez, den n'en deuz karet muioc'h Kannadik Treglonou eget va mam ger, Doue r'he fardouno.

Kerkent m'en em gave ar C'hannadik e ranke he lenn; ha diouz an noz e kounte deomp ar pezh a veze varnezha. Sionaz! va mam vad zo eat trum diouzomp. D'an 18 a viz genver e rea stam beteg 9 h., hag e zeaz iac'h da gousket. Da 2 h. 1/2 e reaz eun huamad krenv... hag a veac'h m'hon deuz gellet erruout araok ma tremenas, heb beza gellet lavaret eur ger ouzomp! Glac'harus eo kementse. ha poanuis meurbed eo koll eur vam. Mes bolontez Doue bezet great. En em gaout a raimp adarre assambles e ti hon Tad a zo en env... — C. S.

Pedi a reomp evit ho mam ger. — Ar C'hannadik.

Ar c'honkourioù kozek er miz-ma

E Lesneven d'ar 14, da 9 h. — E Lokournan d'ar 15, da 9 h. — E Plabennec d'ar 16, da 10 h. — Dre-ze eo poent rei panez ha kerc'h d'ar c'hezek, hag ho skrivellat aliez.

D'oual li euz ar baotred troidellus

Unan en doa guerzet eur veoc'h 1.900 lur da eur marc'hadour saout. Kaout a reaz pourses ar veoc'h. Mont a reaz ganthi da gaout ar veteriner, hag hema a lakeas an aneval « peultriner ». Neuze ar marc'hadour a lavaras d'ar guerzer: « Ro da veoc'h evit 700 lur, ha me her c'hemero. » Setu ma oue roet ar veoc'h dezha evit 700 lur. — Mes karout a rafemp gouzout petra en deuz great ar marc'hadour gant an aneval-ze.

Kredabl n'en deuz ket her guerzet nag hen lakeat da ober silzik peguir ar medisin a lavare oa peultriner?

TRAOU DA C'HOUZOUT

LEZEN AN ASSURANSOU

Karet hon devije kaout frankiz awalac'h evit rei deoc'h abez ar gonferans kaer great gant M. Tinevez e Guened d'an 9 a viz kerzu, met allaz, eur C'hannadik abez ne ve ket awalac'h. Dalc'hit sonj mad euz ar pezh hon deuz roet euz ar gaozeaden talvoud-ek-ze er miz diveza.

Nan, evel m'hen displeg sklear an Tinevez, al lezen-ze, evel ma zeo great breman, n'eo talvoudus da zen. Mes evit an dud divar ar meaz a vije diskaret neat ganthi; ne c'hellont ket hen digemeret evel m'ema-li.

Evel ma lavar an Tinevez, ken diez e vezo dere'hel serviche-rien gant al lezen-ze, ma ne vezo kemeret nemed ar re a vezo passe red de gaout. « Ceux qui emploient maintenant 3 domestiques en emploieront 1 ou 2. Résultats: de nouveaux déracinés d'un côté, notable diminution de la production agricole de l'autre. » Ia, setu aze petra errufe, ha dre-ze ar bara a gerafe kalz c'hoaz, peguir ne vije ket labourer kement a zouar.

Lavaromp eta gant an Tinevez: « De la loi du 5 Avril 1928,

anciens soldats au Commandant du Bureau de recrutement, Caserne d'Aboville, Brest.

Les titulaires de la carte provisoire ou définitive d'ancien combattant, désireux de se faire inscrire à la Caisse mutuelle de retraite, doivent s'adresser au Président de l'U. N. C., 6, rue du Château, Brest. On leur dira ce qu'ils auront à verser chaque année, et ce qu'ils auront comme pension, relativement à leur âge, — les plus jeunes sont nécessairement les plus avantagés, c'est-à-dire auront moins à verser chaque année.

Je ne saurais trop vous encourager, M. C., à faire une bonne publicité à ces privilèges accordés par l'Etat aux anciens combattants et victimes de la guerre, dans le domaine de la mutualité, en vue de leur assurer une vieillesse plus heureuse. — Fr. G.

— Allo, kamaladet ker, astit affo avad ober an demarchou zo merket evit kaout ar bansion-ze d'hoc'h hanter-kant vloaz. pe da vihana goude m'ho pezo roet e kef ar Mutuelle epad 10 vloaz. Aze ne ket 20 real dre gant lur a roer deoc'h evit hoc'h arc'hant, mes 25 lur dre gant lur. Pe guir ma lakit 10 lur er c'hef (me zuppos) ar C'houarnamant a lakei 10 real. Mes skrivit pe it da c'houlouen ar reolen (barème), 6, rue du Château.

AN DIAOUL EN AOD!

Kountet deomp gant eur pesketaer koz euz Lilia Plouguerne
(Kendalc'h)

Katell, krak ha berr, me fell d'in e chomfez er gear! — Oh! Oh! Kleo Yan, oc'h ober eur brezeg en e vele! An hini zo eat d'he c'hud a zo pedet da jom mud. — An avel a c'houeze guasoc'h-guaz — ken a strinke ar sklent diouz an toennou! hag ho c'hermet diouz efennet Kerne. — Katell, pa lavaran d'it, an diaoul a zo dijadennet, hag a zo o redet er meaziou. — Me ne ran fors ebet euz an diaoul! eme ar c'hreg dispount. — Dioual na errufe gancz! a lavaras c'hoaz Ian, p'edo Katell o rampat dreist an freujou.

An noz a ioa tenval-sac'h. Ar goabrennou a rede tear varzu menez Are, poulzet gant avel kriz Landeda ha Sant-Pabu. Katell a skrijas pa en em gavas er meaz. Meur a vech oa bet dre amzeriou chavach en aod ha var an hentehou, mes morse evelato dindan eur seurt bar-amzer. Evit ar vech kenta eo e santas eun neubeudik he izili o krena gant an enkrez. Mes buan an tam enkrez a roe he blas d'al levenez, hag e lavare outhi he-unan en eur vouse'hoarzin: « Eun amzer dispar evit ober pense! A dra-zur ouspén eul lestr a vezo bannet ouz ar c'herreg gant an avel fol-ma. Ken tenval oa ma zeaz abenn-her var eun mean-harz, ha ma chomas ac'haoliet varnezha eun tachad. Dirusklet oa eun neubeud penn he glin, mes ne zante nemeur he foan gant ar vall en doa d'en em gaout en aod.

Kerkent a ma oa eat Katell er meaz euz an ti, Yan a zavas dillo euz he vele — ar goazed n'int ket lezirek da zével euz ho guele, ha dre-ze ne vezont morse divezad en ofern-vintin — Yan eta a zavas dillo euz he vele, eur mouse'hoarz ive var he vuzelou: « Me a gasso ar c'hiz fall-ze diouthi goulskoude! » emezhan.

Buan ec'h en em viskaz; lakât a reaz he vez er pinsin — ne ioa netra enna avad; ar merc'hed ne lakeont morse dour beniget er pinsiniou — lakât a reaz he vez er pinsin, ober a reaz sin ar groaz, ha iao d'an daou lam ruz varzu an aod ive, a dreuz ar parkeier, an tevennou, dreist ar c'haeou, evit mont buanoc'h,

e riskl zoken da derri he zivesker. Katell n'edo ket c'hoaz ouспен en henter-hent pa erruas Ian var ribl ar mór.

Raktal e c'hourvezas eno e stok e gorf, he fri dem en treaz. Eur vech an amzer e save he benn da velet a n'oa ket erru c'hoaz tintin Gatell. Abenn dek minut e klevas eun dra benag o sourral. Kleo! eme Ian, dillad va greg o nijal gant ar gorventen! Ema tost d'in!!! Neuze avad e reaz ar maro bian! Ne grede zoken tenna he halan nemed dre he fri!

Katell, e guirionez eo a ioa o tont etrezek enna. Sellet a rea en dro dezhi, furchad a rea gant he c'hrog etouez ar c'herrek evit klask pense: barrikennou, koat, pe traou all, peb tra a ioa mad evithi. Guelet a reaz eun dra du astennet var an treaz. Buan e touseaz outho. Pa stouaz e velas oa eur c'horf ledan hag hir: « Sell, emezhi, unan beuzet benag. Ne ket fall he zillad! Mes tennomp da genta he jupen digantha, ha goelomp hag arc'hant zo en he c'hodellou. Mes epad ma tiskroge Katell euz he c'hrog-tri bez, an hini maro a zavas trum en he zav! Tapout a reaz Katell abouez he bleo, foultri a reaz anezhi var an treaz, ha rei a reaz dezhi eur roustad! evel n'hen doa morse great c'hoaz! Katell a grie hag a iouc'he: « Va buez! Va buez! » Mes an hini maro a gendalc'he da skei guasoc'h-guaz. Pa gave dezha en doa roet louzou awalac'h dezhi evit he farea diouz ar redet noz hag al laeronsi, Ian a flippas kuit, d'ar gear buana ma c'helle mont, hag en eul lam en he vele.

Katell geaz, goude beza kunudet eun tachad var an treaz, a c'hellas, oc'h en em harpa var he c'hrog, mont a ruzou d'ar gear. Korbezen evel ki J. de K. da fin eun dervez chasse, he dent o strakal, he drem ker guen hag eul liser!

Ian a roc'he en he vele evel eur wegin goz. Pa glevas Katell o sevel var ar c'hrouv da lavaret eun tam peden — breman en doa sonj euz an Aot. Doue — pa glevas trouz eta gant Gatell Ian a reaz an neuz da veza o tiuna, hag en eur frotha he zaoulagad e lavaras ker brao ha tra: « Ac'hanta Katell, petra ' peuz kavet? » — Netra, Ian, netra; mes an diaoul zo erruet ganen!!!

— Lavaret em oa d'it edo o redet an aodhou en noz-man! Ha petra en deuz lavaret d'it? — N'en deuz lavaret ger, mes skei en deuz great avad! Eur roustad en deuz roet d'in! Kena m'euz poan c'hoaz e va oll izili! Kaout a rea d'in ive ne ioa mui bleven ebet var va fenn. Oh! pebez loan kriz eo an diaoul! Ah nan! ne garfen ket beza greg d'ar bazater-ze avad! Te, Ian, a vez paot awalac'h avichou ive: n'euz forz evelato; te zo eun doue e skoas emhez. » — Setu aze, Katell geaz, petra ' peuz paket oc'h ober da benn fall. Ma karjez beza sentet ouzin, an diaoul n'en devije ket bet a greg ennot. N'em oa ket lavaret d'it arabad finval euz ar gear en noz-man? Mes pa vezes en da imor fall ne rez van evit va c'hlevet!

« Mad, Ian, eme C'hatell en eur grena atao, en toui a ran d'it breman, ne lakein biken mui va zreid en aod goude kuz-eol! »

Ian a laka he benn dindan an dillad, hag a lavar goustadik en eur vouse'hoarzin: « Eman dizounet ganen diouz ar c'hoant da redet noz. »

Kentel an histor-ma: 1° En eun ti a urz ne vez lezet den, na koz na iaouank, da vont da redet noz nemed oc'h passe red. Ar beilladennou, koan ar frikojou a goll ar iaouankizou hag enor ar famillou hag ar parresion. 2° Senti ouz ar re ho deuz bet digant Doue guir da goumandi.

Pesketaer koz Lilia.

AN DANSOU

TON : GUERZ KATELL GOLLET *pe eun ton all.*

Klevit, tud laouank, me ho ped,
Petra zo deomp ordrenet :
« Na redit moise d'an dansou,
Ma c'hoantait mont d'an envou. »

Ar c'huec'hvet goure'heven Doue
A zifen al lubrisite :
Piou an danser, an danserez,
A zalc'h mad bepred d'ar furnez ?

Piou lavaro pet sonjezon,
Pet sell, pet komz divergon,
Ho deuz kollet ho furentez
D'an danser ha d'an danserez ?

Potred ha merc'hed o lamet,
Ha pa vent sent ha sentez t,
An Droug Spered a deuf a beun
Da gaillara ho liffen.

Eun den fur — ma z'euz bet biskoaz,
Salomon eo, ar roue bras,
A ro eun ali mad meurbed ;
Lakit hen doun en ho spered :

« Tec'hit kren dloc'h eun danserez,
Tec'hit dlouz he c'hompagnunez,
Anez, emezhan, é meuz aoun
Ne vez kaoz d'ho taonasion. »

Millezour ar basiantet,
Job, gant Doue ken arnodet (si éprouvé),
A ziskouez deomp dre he gomzou,
Pegen noazus eo an dansou.

« Bragal a reont gant sounerien,
— Koulez 've lavaret bourrevien ;
Hogen, neubeud goude ar joa,
Emaint en lfern o wuela. »

Sant Krizostom a lavar deomp
Piou da Aotrou a gemeromp
Pa zarempredomp an dansou ;
Taollt evez ouz he gomzou !

« E kreiz an dans em 'n dokor,
E laka an diaoul be gador ;
Eno e ro e genteliou,
Evit daoni an eneou. »

Ha sant Aogustin a lavar :
« E ve guell arad an douar,
Memez d'ar zul ha d'ar gouellou,
Kentoc'h eget mont d'an dansou. »

Allaz ! allaz ! Tadou santel,
Kaer ho peuz bet prezek huel
Eneb an dansou milliget,
Bepred e zint darempredet !

Deuz, Katell gollet, euz an tan,
Var da dro chadennou Satan,
Deuz da-utan da lavaret
Eo an dans en deuz da gollet.

An dans en deuz great dibenna
Eur Profed euz ar re vrasa ;
l'enn sant lan, skuer ar zantelez,
A zo bet priz eun danserez.

Tud touellet gant an dansou,
Petra zo en ho kalo ou ?
Daoust a c'houl c'hell chom eb krena
l'pa glevit ar skouerlou trist ma ?

Ar memez Doue a offansit,
Ar memez selans gortozit ;
Var an douar pe er bed all
E viet kastizet vit dansal.

En hano Jesus ha Mari,
O pet truez, ho pet soursi
Euz hoc'h ene a zo koustet
Goad eun Doue — ha ne zonzit ket !

E leac'h redet d'an ebatou,
Gant Madalen skullit da lou ;
Gantli, grit kaon en ho kalon
D'ho Salver en he basion.

LE JEUNE (*Kantihou an Eshopti, 1864*).

KATEKIZ. — AN TRI MIZ DIVEZA

Bugale 7 etouz : 1. Fr. Segalen, Kerhourlo, 2 b. p. bl., 7 ruz ; 2. Emile Treguer, bourk, 1 b., 5 r., 2 g.

Bugale 8 etouz : 1. Julia Uguen, P.-Egrens, 8 bl., 1 r.

Bugale 9 etouz : 1. Louis Falc'hun, Kerantour, 9 bl., heb faot bep guez ;
2. Yvonne Falc'hun, Kerantour, 8 b. ; 3. Fr. Le Vern, bourk, 7 bl., 1 g.

Pash heata : Marie Berthou, K.-ar-Beleg, 9 bl., 4 r. ; Célestine Bizien, Kerstephan, 6 bl., 4 r., 1 v.

An eil pash n'en deuz ket a veuleudi 1. Reine Dentel, Kerlantou, 2 b., 1 r., 1 g.

Trede pash : 1. Marie Dentel, Kerdantou, 11 bl., 2 r. ; 2. Marie Le Gall, Venec, 10 bl., 4 r. ; 3. Maria Peoc'h, Bec an-Truc, 9 b., 2 r., 1 v.

Ar peccare, pemped ha c'huec'hvet pash, memez ar baotred, a ia mad ; daou goulskoude euz ar c'huec'hvet pash, a zo laskar.

Poent eo ive deskl ar Bastion. Ila goude e velimp an Histor zantel.

Zo bet badezet. — 17 a viz C'huevrer, Mathieu-Jean-Marie Prigent, eur Kerarbeleg. Paer. ha maer., Mathieu Hère ha Philomène Keromnes, euz Guipronvel. — *Te Deum.*

20 a viz C'huevrer, servich bras delz ar bloaz evit Emile Treguer, euz ar bourk. — *De Profundis.*

Kelou hon deuz digant hor mignoned Coulm Gueguen, a zo breman e Lambellec, ha Jean-Louis Juzeau, second mestr e Toulon, var ar vatimant Paris Daou Blougoulou ad atao c'huek d'am c'haon Nag ablijadur hon deuz bet guechal o c'hoari Emann Kerguidu ! Neuze eo e teskas C. G. e vicher. Deuit d'am guelet 'ta ! mignoned ker.

Jean Poullquen hag Yves Flocc'h a skriv deomp ive euz a Ouezan, er Maroç Iac'h Int, ha laouen dre ma c'hellont mont bep sul d'an ofern.